

Perthyn

CROESO I ARDAL O ARWYDDOCÂD IEITHYDDOL LLŶN YN 2024

Ar Ddydd Llywelyn ein Llyw Olaf ar Ragfyr 11eg, 2023, cymerwyd cam pwysig iawn gan gynghorau cymuned Aberdaron, Botwnnog a Thudweiliog pan benderfynon nhw'n unfrydol i ddynodi'r tair ward yn Ardal o Arwyddocâd Ieithyddol. Erbyn hyn mae Cyngor Tref Nefyn wedi ymuno â nhw hefyd ac mae mwy ar y ffordd. Drwy hyn maen nhw'n ategu eu bwriad i sefydlogi a chryfhau'r Gymraeg yn Llŷn.

Mae yma bryderu nad ydi polisiau Cyngor Gwynedd wedi gwneud digon i warchod y cymunedau Cymraeg ers degawdau. Felly mae'r cynghorau cymuned yma wedi ymuno efo Cyfeillion Llŷn o dan ambarél y prosiect **Perthyn** i edrych ar bosibiliadau gosod amod iaith ar ddatblygiadau tai, creu cyfleoedd newydd i'r Gymraeg a sefydlu twristiaeth wahanol fydd yn cael effaith gadarnhaol ar y Gymraeg yn y dyfodol.

Dywedodd Sion Williams, Cadeirydd Cyngor Botwnnog, ar ran y Cyngor: 'Er mwyn cael mwy o reolaeth leol dros benderfyniadau, byddwn angen canran resymol o arian y premiwm ail gartrefi a threthi'r diwydiant twristiaeth yn ôl, i gael ei ddefnyddio i dalu am y gwaith o sefydlogi a chryfhau'r Gymraeg yn Llŷn.'

Mae'r prosiect Perthyn yn rhan o gynlluniau ehangach Llywodraeth Cymru i helpu'r Gymraeg yn y cymunedau lle mae nifer uchel o ail gartrefi. Mae gwaith ymchwil wedi cadarnau mai yma y mae'r Gymraeg yn dioddef waethaf o holl effeithiau negyddol y diwydiant twristiaeth, gyda'r effaith i'w weld amlycaf yn Abersoch.

'Mae'r Gymraeg yn perthyn i ni i gyd,' meddai Jeremy Miles yn ei araith i nodi trigain mlynedd ers i Saunders Lewis draddodi ei ddarlith Tynged yr Iaith yn 1962. Rhoddodd Jeremy Miles her i bob unigolyn i weithredu i gryfhau'r Gymraeg. A chredai R S Thomas fod achub y Gymraeg yn hawdd: 'Yr oll sydd raid i ni ei wneud ydi ei siarad hi a siarad dim byd ond y hi,' meddai, ac fel un a oedd wedi dysgu'r iaith roedd yn ymwybodol o rwystrau a pheryglon dwyieithrwydd. Dyma hefyd oedd neges 'Dim Saesneg' Phill Wyman a ategwyd gan ddysgwyr Cymraeg Dwyfor ar y ffilm Beca sydd i'w gweld ar wefan newydd Cyfeillion Llŷn.

Mewn dwyieithrwydd y gwelai Saunders Lewis 'farwolaeth barchus ac esmwyth ac angladd ddi-alar i'r Gymraeg' a dyna'n union sy'n digwydd

yma heddiw. Dywedodd hefyd fod parhad yr iaith yn Llŷn, sy'n ddi-dor ers y chweched ganrif, yn fater o fyw neu farw i Gymru. Mae Perthyn yn galw am greu gofodau Cymraeg newydd er mwyn cyrraedd targed Llywodraeth Cymru o filiwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050.

Fis cyn yr Eisteddfod ym Moduan cynhaliwyd cyfarfod cyhoeddus yn Ysgol Glan y Môr, Pwllheli i ofyn am gydweithrediad pawb i estyn yr un croeso Cymraeg i dwristiaid Llŷn yn 2024 ag a wnaethpwyd ar gyfer yr Eisteddfod yn 2023. Cryfhau'r iaith Gymraeg yn Llŷn ydi'r nod er mwyn i ni fedru cyflwyno a rhannu'r trysor unigryw hwn, sydd gennym, hefo'r twristiaid a ddaw yma o bob rhan o Gymru a gweddill y byd. Yn y cyfarfod uchod cafwyd hanes Anna a Bryn Fôn yn rhedeg caffi Plas Carmel yn uniaith Gymraeg ac yn cael cefnogaeth gan bawb. Clywsom gan Myrddin ap Dafydd am reol Gymraeg yr Eisteddfod; gan Liz Saville am sut y mae dysgu'r Gymraeg yn agor y drws i fyd o deulu newydd a bod yn rhaid gwrandao ar neges y dysgwyr; a chan Howard Huws o Gylch yr Iaith am effeithiau twristiaeth ar gymunedau dros y byd. Ers hynny mae'r bwriad o sefydlu Llŷn yn gyrchfan Gymraeg lle bydd y diwydiant twristiaeth yn ffynnu a'r iaith yn ffynnu yn ei sgîl wedi derbyn cefnogaeth gan unigolion, grwpiau, busnesau, mudiadau, cynghorau a sefydliadau ar draws y sectorau, yn lleol ac yn genedlaethol.

Lansiwyd Perthyn mewn noson o gelf ac adloniant yn Llangwinnadl wedi ei threfnu gan Anna a Bryn Fôn a chyfeillion. Mae rhagor o wybodaeth am y gwaith ar wefan y Cyfeillion, sydd yn ofod uniaith Gymraeg digidol newydd wedi ei greu yn rhan o'r prosiect Perthyn. Croeso i bawb ymuno efo ni drwy'r wefan: www.cyfeillionllyn.org.

Cyflwynwyd gan Gyfeillion Llŷn ar ran Cynghorau Cymuned Aberdaron, Botwnnog, Tudweiliog a Nefyn, gyda chefnogaeth Cylch yr Iaith, Dyfodol yr Iaith a Chymdeithas yr Iaith.

**Sian Parri, Cyfeillion Llŷn, Tŷ Capel
Penygraig, Llangwinnadl, Pwllheli
01758 770468**